

Prædiken i Efesos

På Tyrkiet-besøgets anden dag, onsdag, den 29. november 2006, fløj pave Benedikt XVI til Efesos,¹ hvor han mødtes med tyrkiske katolikker for at fejre messen sammen med dem. Denne artikel rummer en oversættelse af pavens prædiken ved messen.

Af pave Benedikt XVI²

Messens første læsning

Men nu, da I er i Kristus Jesus, er I, som engang var langt borte, ved Kristi blod kommet nær. For han er vor fred. Han gjorde de to parter til ét, og med sin legemlige død nedrev han den mur af fjendskab, som skilte os. Han satte loven med dens bud og bestemmelser ud af kraft for i sig at skabe ét nyt menneske af de to og således stifte fred og for ved korset at forsone dem begge med Gud i ét legeme, og dermed dræbte han fjendskabet. Og han kom og forkyndte fred for jer, der var langt borte, og fred for dem, der var nær. For gennem ham har både vi og I i én ånd adgang til Faderen. Så er I da ikke længere fremmede og udlændinge. I er de helliges medborgere og hører til Guds husstand. I er bygget på apostlenes og profeternes grundvold med Kristus Jesus selv som hovedhjørnesten. I ham holdes hele bygningen sammen og vokser til et helligt tempel i Herren. I ham bliver også I sammen med os bygget op til en bolig for Gud i Ånden. (Ef 2,13–22)

¹ Efesos er en oldtidsby på Lilleasiens kyst med i dag 18.000 indbyggere. Her opholdt apostlen Paulus sig gennem tre år, og byen blev et af centrene i den tidligste kirke. Her boede også evangelisten Johannes og – ifølge overleveringen – tillige Jesu mor Maria. Nævnes kan det også, at Efesos er kendt for at have dannet ramme om det økumeniske koncil, som i 431 højtideligt erklærede Maria som værende *Theotokos* (græsk: Gudsmoder). I helligdommen *Meryem Ana Eví* (Moder Marias hus) mødtes pave Benedikt med repræsentanter for de katolske menigheder i Tyrkiet og fejrede messen sammen med dem. Denne helligdom besøges ofte, ikke kun af kristne, men også af troende muslimer, som kommer her for at ære *Meryem Ana*, Moder Maria, inden de fortsætter deres pilgrimsfart til den nærliggende moske i Isa Bey.

² Oversat fra italiensk af Erling Tiedemann

Messens evangelietekst

Ved Jesu kors stod hans mor, hans mors søster, Maria, Klopas' hustru, og Maria Magdalene. Da Jesus så sin mor og ved siden af hende den discipel, han elskede, sagde han til sin mor: "Kvinde, dér er din søn." Derpå sagde han til disciplen: "Dér er din mor." Fra den time tog disciplen hende hjem til sig. (Joh 19,25–27)

Under denne eukaristiske fejring vil vi lovprise Herren for Marias guddommelige moderskab, et mysterium, som – her i Efesos – blev højtideligt bekendt og proklameret på Det økumeniske Koncil i 431. Til dette sted – et af de mest dyrebare for den kristne menighed – kom mine to forgængere, Guds tjenere Paul VI og Johannes Paul II som pilgrimme; sidstnævnte besøgte denne helligdom den 30. november 1979, lidt mere end et år efter at have påbegyndt sit pontifikat.³ Men der er en anden af mine forgængere, der har været i dette land – ikke som pave, men som pavelig udsending – fra januar 1935 til december 1944, og hvis minde stadig æres med stor hengivenhed og sympati, nemlig den salige Johannes XXIII, *Angelo Giuseppe Roncalli*. Han nærede stor agtelse og beundring for det tyrkiske folk. I den forbindelse vil jeg gerne erindre om et udtryk, som kan læses i hans *En sjæls dagbog*: "Jeg elsker tyrkerne; jeg sætter pris på de naturlige kvaliteter hos dette folk, som har sin egen særlige plads i kulturens udvikling".⁴ I arv gav han også Kirken og verden en åndelig holdning, nemlig en kristen optimisme, grundlagt på en dyb tro og en stadig forening med Gud. I den samme ånd henvender jeg mig til denne nation og – på en særlig måde – til Kristi "lille flok", som lever midt i den, for at opmuntre den og vise den hele Kirkens hengivenhed. Med stor kærlighed hilser jeg alle jer, som er her til stede, troende fra Izmir, Mersin, Iskenderun og Antakia og andre fra forskellige dele af verden såvel som de mange, som ikke har haft mulighed for at deltage i denne fejring, men som i ånden er forenet med os. Specielt hilser jeg ærkebiskop Ruggero Franceschini fra Izmir, samme steds ærkebiskop emeritus Giuseppe Bernardini og biskop Luigi Padovese samt præster og ordensfolk. Tak for jeres nærvær, jeres vidnesbyrd og jeres tjeneste i Kirken i dette velsignede land, hvor den kristne menighed i sin tidligste tid oplevede stor udvikling, noget, som de mange pilgrimsrejser til dette land også vidner om.

Gudsmoder – Kirkens moder

Vi har lyttet til en passage fra Johannes Evangeliet, som indbyder os til at betragte den fase af forløsningen, hvor Maria, forenet med sin søn i frembærelsen af hans offer, udstrækker sit moderskab til alle mennesker og i særlig grad til Jesu disciple. Et privilegeret vidne til denne begivenhed var selve forfatteren til det fjerde evangelium, Johannes, den eneste af apostlene, som blev på Golgata sammen med Jesu mor og de andre kvinder. Marias moderskab, som tog sin begyndelse med hendes *Fiat* i Nazareth,⁵ når til fuld udfoldelse under Korset. Selv om det er sandt – som den hellige Anselm bemærker – at "fra det øjeblik, hvor hun sagde sit *Fiat*, begyndte Maria at bære os alle i sit skød", så begyndte Jomfruens kald og mission som mor i forhold til dem, der tror på Kristus, i egentlig forstand her, hvor Jesus siger til hende: "Kvinde, dér er din søn!"⁶ I det han ser ned fra korset på sin mor og den elskede discipel ved hendes side, ser den døende Kristus i dem førstegrøden af den nye familie, han var kommet for at danne i verden, kimen til Kirken og til den nye menneskehed. Derfor henvender han sig til Maria, idet han kalder hende "kvinde" og ikke "mor" – det udtryk, han til gengæld brugte, da han betroede hende til disciplen: "Dér er din mor!"⁷ Således fuld-

³ Pontifikat: en paves embedsperiode

⁴ Pave Johannes XXIII: *Giornale dell'anima*, no. 741

⁵ *Fiat*, latin: Det ske mig (nl. efter dit ord)

⁶ Joh 19,26

⁷ Joh 19,27

førte Guds Søn sin sendelse: født af Jomfruen for dele vore menneskelige vilkår i alt undtagen i synd efterlod han, da han vendte tilbage til Faderen, et sakramente i verden, menneskehedens enheds sakramente,⁸ nemlig den familie, som "er bragt til enhed ud fra enheden mellem Faderen, Sønnen og Helligånden",⁹ og hvis initiale kerne netop er det nye bånd mellem moderen og disciplen. Således forbliver Marias guddommelige moderskab og hendes kirkelige moderskab tæt og ubrydeligt forbundet.

Gudsmoder – enhedens moder

Messens første læsning gengav os, hvad man kan betegne som Hedningeapostlens "evangelium": Alle – også hedningerne – er kaldede i Kristus til fuldt ud at få del i frelsens mysterium. Teksten indeholder især de ord, som jeg har valgt som motto for min apostolske rejse: "Han, Kristus, er vor fred".¹⁰ Inspireret af Helligånden erklærer Paulus ikke kun, at Jesus Kristus har bragt os fred, men at han "er" vor fred. Og Paulus begrundet dette udsagn ved at henvise til Korsets mysterium: Ved at udgyde "sit blod" – siger han – ved at frembære "sit kød" som offer, har Jesus "i sig" nedbrudt fjendskabet og "i sig skabt ét nyt menneske af de to".¹¹ Apostlen forklarer, i hvilken forstand den messianske fred – på en i sandhed uforudselig måde – er blevet realiseret i Kristi egen person og i hans frelsesmysterium. Han forklarer det ved under sit fangenskab at skrive til den kristne menighed, som levede her – i Efesos: "Til de hellige, som bor i Efesos, de troende i Kristus Jesus",¹² som han skriver i brevets indledende hilsen. Apostlen ønsker dem "nåde og fred fra Gud, vor Fader, og Herren Jesus Kristus".¹³ *Nåde* er den kraft, som forvandler mennesket og verden; *fred* er den modne frugt af en sådan forvandling. Kristus er nåden; Kristus er freden. Nu ved Paulus, at han er blevet sendt for at forkynde "et mysterium", det vil sige en guddommelig plan, som kun i tidernes fylde er blevet realiseret og åbenbaret i Kristus – nemlig, at "hedningerne er blevet medarvinger og medindlemmede i legemet og har medandel i forjættelsen i Kristus Jesus i kraft af Evangeliet".¹⁴ Dette "mysterium" fuldendes i frelseshistorisk forstand i Kirken, i dette nye folk, i hvilket jøder og hedninger finder dem selv forenede nu, hvor den gamle fjendskabets mur er blevet revet ned. Som Kristus selv er Kirken ikke blot enhedens *redskab*, men også dens *virkningsfulde tegn*. Og Jomfru Maria, Kristi mor og Kirkens mor, er *mor* til dette *enhedens mysterium*, som Kristus og Kirken på uadskillelig vis gør nærværende og opbygger i verden og i historiens løb.

Lad os bede om fred for Jerusalem og for hele verden

Hedningeapostlen bemærker, at Kristus "har gjort de to parter til ét folk".¹⁵ Disse ord henviser i egentligste forstand til forholdet mellem jøder og hedninger i den evige frelses mysterium, men analogt hermed kan de dog også udstrækkes til at gælde forholdet mellem folk og kulturer, som findes i verden. Kristus kom "for at forkynde fred",¹⁶ ikke kun mellem jøder og ikke-jøder, men mellem alle nationer, eftersom alle har deres oprindelse fra den samme Gud, universets ene og eneste Skaber og Herre. Lad os, styrkede med Guds ord, herfra, fra Efesos, en by, som blev velsignet ved den hellige Marias nærvær – hende, som vi ved, at også muslimer kender og ærer – *lad os op-løfte en særlig bøn til Herren om fred mellem folkene*. Lad os fra denne udkant af den anatolske

⁸ Jf. koncilsdokumentet Lumen Gentium, 1. **Klik her** for at se dette afsnit.

⁹ Jf. den hellige Cyprian, De Orat. Dom., 23: PL 4, 536

¹⁰ Ef 2,14

¹¹ Ef 2,16–16

¹² Ef 1,1

¹³ Ef 1,2

¹⁴ Ef 3,6

¹⁵ Ef 2,14

¹⁶ Ef 2,17

halvø, fra denne naturlige bro mellem verdensdelene, anråbe om fred og forsoning, først og fremmest for dem, der bor i det land, der kaldes "det hellige", og som i samme grad betragtes som sådant såvel af kristne som af jøder og muslimer – det er Abrahams, Isaks og Jakobs land, bestemt til at huse et folk, som skulle blive til velsignelse for alle nationer.¹⁷ Fred for hele menneskeheden! Måtte Esajas' profeti blive opfyldt: "De skal smede deres sværd om til plovjern og deres spyd til vingårdsknive. Folk skal ikke løfte sværd mod folk, og de skal ikke mere oplæres til krig".¹⁸ Alle har vi denne universelle fred behov; for denne fred er Kirken kaldet til ikke kun til at være dens profetiske herold, men endnu mere til at være dens "tegn og redskab".¹⁹ Netop med universel fred som perspektiv bliver længslen efter fuldt fællesskab og samdrægtighed mellem alle kristne dybere og mere intens. Tilstede ved fejringen her i dag er katolske troende fra forskellige riter, og det giver grund til glæde og til lovprisning af Gud. Disse riter er et udtryk for den vidunderlige forskellighed, som smykker Kristi Brud, når blot de véd at mødes til sidst i enhed og fælles vidnesbyrd. I så henseende må enheden mellem bispekonferencernes ledere være et eksempel, når det handler om fællesskab og deltagelse i de pastorale bestræbelser.

Magnificat

Dagens liturgi har – som vekselsangens omkvæd – ladet os gentage Jomfru Marias lovsang, som hun reciterede ved mødet med den ældre slægtning Elisabeth.²⁰ Trøst fandt vore hjerter også ved salmistens ord: "Troskab og sandhed mødes, retfærdighed og fred kysser hinanden".²¹ Kære brødre og søstre, med dette besøg har jeg ønsket at give udtryk ikke blot for min personlige, men for hele den universelle kirkes kærlighed og åndelige nærhed til den kristne menighed, som her i Tyrkiet i sandhed er en lille minoritet, som hver eneste dag står over for ikke så få udfordringer og vanskeligheder. Lad os med fast tillid, sammen med Maria, synge et lovprisningens og taksigelsens *Magnificat* til Gud, som "så i nåde til sin ringe tjenerinde".²² Lad os synge med glæde, også selv om vi bliver prøvet gennem vanskeligheder og farer – sådan som det ses af det smukke vidnesbyrd, som blev givet af den romerske præst Andrea Santoro, som jeg er glad for at mindes også under denne vor fejring. Maria lærer os, at kilden til vores glæde og vores eneste sikre støtte er Kristus, og hun gentager hans ord: "Frygt ikke! Jeg er med jer".²³ Og du, Maria, Kirkens mor, ledsag os altid på vor vej. Hellige Maria, Guds moder, bed for os! *Aziz Meryem Mesih'in Annesi bizim için Dua et.*

Amen.

¹⁷ Jf. 1 Mos 12,1–3: Herren sagde til Abram: "Forlad dit land og din slægt og din fars hus, og drag til det land, jeg vil vise dig. Jeg vil gøre dig til et stort folk og velsigne dig. Jeg vil gøre dit navn stort, og du skal være en velsignelse. Jeg vil velsigne dem, der velsigner dig, og den, der forbander dig, vil jeg forbande. I dig skal alle jordens slægter velsignes."

¹⁸ Es 2,4

¹⁹ Jf. koncilsdokumentet *Lumen Gentium*, 1. **Klik her** for at se dette afsnit.

²⁰ Jf. Luk 1,39–47: I de dage brød Maria op og skyndte sig til en by i Judæas bjergland; hun gik ind i Zakarias' hus og hilste Elisabeth. Da Elisabeth hørte Marias hilsen, sprang barnet i hendes liv, og hun blev fyldt med Helligånden og råbte med høj røst: "Velsignet er du blandt kvinder, og velsignet dit livs frugt! Hvordan kan det forundes mig, at min Herres mor kommer til mig? For da lyden af din hilsen nåede mine ører, sprang barnet i mig af fryd. Salig er hun, som troede; for det, som er talt til hende af Herren, skal gå i opfyldelse." Da sagde Maria: "Min sjæl ophøjer Herren, og min ånd fryder sig over Gud, min frelser! ..."

²¹ Sl 85,11

²² Luk 1,48

²³ Mark 6,50; Matt 28,20